В Інституті літератури

ПОЕТИЧНІ ТА ВІРШОЗНАВЧІ ЗАПОВІТИ ІГОРЯ КАЧУРОВСЬКОГО

13 березня ц. р. в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України пройшла презентація збірника всеукраїнського віршознавчого семінару “Поетичні та віршознавчі заповіти Ігоря Качуровського. До 100-річчя від дня народження”. У вступному слові керівник семінару професор Н. Костенко стисло окреслила історію віршознавчих зібрань, зокрема тих, що присвячувалися І. Качуровському.

Доцент кафедри філософії Українського католицького університету у Львові *Б. Завідняк* спинився на мотивах, що спонукали І. Качуровського неодноразово звертатися до постаті й доробку Ф. Петрарки: 1) звернення італійця до джерел та опертя на оригінальні латиномовні тексти, а не на коментарі чи коментарі коментарів;

2) жанрова широта (епістолярій, трактати духовно-філософської та морально-етичної тематики, біографії) та довершена техніка вірша (сонети, еклоги, буколіки, канцони, гекзаметр…); 3) європоцентризм; 4) схиляння перед красою природи, жінки і творчості (останні дві в доробку Ф. Петрарки поєдналися в образі Лаури); 5) визнання істини та обстоювання її у творчій праці й громадській діяльності. Усе це зближувало італійського і українського митців-енциклопедистів. А ще їх об'єднувала потреба творчого усамітнення й моральний стрижень, без якого жодна людина не є вповні людиною. На переконання Б. Завідняка, "якщо забрати цей стрижень, людина втратить гідність, якщо забрати цей стрижень, Європа перестане бути Європою. Забрали стрижень в Еллади і вона перестала бути Елладою, є Греція, але це Греція туристична і Греція офшорів".

Такими духовно-культурними стрижнями є Ф. Петрарка та його невтомний дослідник І. Качуровський. Поетична й віршознавча спадщина обох володіє особливою глибиною і притягальністю для небайдужих до духовних надбань.

Надія Гаврилюк
м. Київ

Отримано 25 березня 2019 р.

ІВАН ГНАТЮК ТА В'ЯЗНИЧНО-ТАБОРОВА ЛІРИКА ОПОРУ

21 березня 2019 р. в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відбулася відкрита лекція "Моє трагічне покоління…": Іван Гнатюк та в'язнично-табірна лірика опору в українській літературі другої половини XX століття" доктора філологічних наук, професора кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *Надія Колошук.*

У трагічному поколінні "загиблих, розстріляних, зацькованих, вигнаних" (за Л. Костенко) І. Гнатюк утрапив до розряду забутих. Його книжки, опинившись у бібліотеці, залишалися непоміченими або ж непрочитаними. Доповідач разом зі слухачами міркувала над питанням, із чим це пов'язано: 1) з тим, що вірші, оприлюднені до 1990 року (до зб. "Нове літочислення", написаної під враженням від Чорнобильської трагедії), не вирізнялися від публікованих у ті часи збірок інших поетів образно чи тематично, а в авторі необізнаний із його біографією читач не впізнав би в'язня ГУЛАГУ? 2) з невмінням читати між рядками?; 3) з неможливістю чи небажанням відмежувати втручання ідеологічної цензури та редакторської (такий уважний до поетичного слова редактор, як В. Підпалий − рідкісне щастя й виняток) від самоцензури?; 5) зі складністю розмежування самоцензури, обережності й конформізму?; 4) з імпульсивністю авторової вдачі, яка не надто сприяла появі критичних відгуків та ширших студій над творчістю поета?; 5) з непідготовленістю до читання формально виробленої поезії (сонетів та їх вінків)?

Н. Колошук здійснила короткий екскурс в історію в'язничного сонета, зіставивши зразки цього жанру в І. Франка, І. Світличного та І. Гнатюка, а також привідкрила творчу лабораторію останнього, здійснивши огляд окремих моментів його віршової техніки й наголосивши на схильності до невтомного редагування текстів, що свідчить про авторову вимогливість до себе. Поет І. Гнатюк більш відомий, ніж низка його побратимів і посестер із в'язнично-таборовим минулим. Хоч і його передовсім уявляють як "старшого шістдесятника" (Н. Колошук), як постать громадянина (показове в цьому сенсі відзначення Шевченківською премією за книжку спогадів "Стежки-дороги", а не за поезію), як автора громадянської лірики. Осторонь зостається його родинна лірика та вишукані пейзажні замальовки, а перекладацька іпостась І. Гнатюка взагалі опиняється в тіні.

Як зробити сприйняття творчості І. Гнатюка доступнішим для старшокласників і студентів негуманітарних спеціальностей? Який шлях наближення поета і його "трагічного покоління" до читачів нині оптимальний: індивідуальні студії над доробком кожного чи панорамність антології, попри чималі ризики, що в ній для читача загубиться творча індивідуальність (спрацює метафора "колективного надгробку")? Інтенсивність питань засвідчує: фахова розмова про творчість і свободу та свободу творчості завжди актуальна. А перед зацікавленими дослідниками відкрите чимале поле праці в архівах і бібліотеках заради порятунку творчих світів від забуття й наближення до повнішого розуміння митців і доби, у якій їм випало жити і творити.

Надія Гаврилюк
м. Київ

Отримано 25 березня 2019 р.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ АВТОРІВ

Журнал "Слово і Час" висвітлює питання історії, теорії та сучасної практики літературного руху, культурного життя. Виходячи із принципів об'єктивності і плюралізму, редакція не вважає за обов'язкове поділяти всі погляди й положення авторів, завдяки чому зберігає і природний ґрунт для конструктивної полеміки.

Неодмінні вимоги до матеріалів, що подаються на розгляд редколегії, – достеменність наведених фактів, посилань на всі використані джерела, точність у цитуванні.

Статті та інші матеріали (крім листів) подаються до редакції українською мовою, обсягом не більше друкованого аркуша; примітки розміщуються внизу сторінки.

Статті подавати на електронному носії як текстовий файл без переносів у словах у редакторі Microsoft Word (шрифт Times New Roman, 14-й кегль, міжрядковий інтервал 1,5); можна надсилати електронною поштою: slovoichas@ukr.net.

Список використаної літератури в алфавітному порядку подається в кінці статті із зазначенням видавництва, року видання й загальної кількості сторінок; посилання розміщуються в тексті у квадратних дужках: [номер видання у списку, стор.].

До статті обов'язково додається ім'я і прізвище автора, анотація із ключовими словами українською (600–800 знаків) та англійською (1800 знаків) мовами, а також шифр УДК. Розширену англомовну анотацію обов'язково продублювати українською (в окремому файлі).

Докладніше про оформлення матеріалів – на сайті:
il-journal.com/index.php/journal/for-authors